

S. Knysh, O. Shelever, O. Kalinina. Integration of project-based learning into higher education: challenges, features, technologies

In the article, the authors analyse the challenges, features and technologies associated with the integration of project-based learning into higher education. The relevance of the study is noted due to the need to prepare students for the challenges of the modern labour market and the rapidly changing social environment. To achieve the purpose of the study, the authors used the analytical method, which involves the study and systematisation of scientific literature, materials from the practice of using various methods and forms of education. It is noted that the uniqueness of project-based learning lies in the fact that it offers not only greater flexibility for future professionals, but also transforms the role of the teacher and educator. Challenges such as lack of resources and training of teachers, lack of experience and knowledge in project-based learning; the need for significant time investment; difficulty in evaluating the results of project activities; and students' unpreparedness for independent work are noted. It has been established that project-based learning is a methodology aimed at creating a set of guidelines through which students can actively participate by analysing a problem of social significance and performing a task that contributes to its solution, which fits into the social constructivist learning paradigm.

In the study, the authors provide recommendations for the effective implementation of project-based learning in higher education to improve the quality of the educational process and prepare students for a successful career in the modern world. The recommendations provided in the article may be useful for higher education institutions seeking to successfully implement project-based learning in their curriculum. It is expected that project-based learning will become an integral part of modern higher education, which will help train professionals who can successfully solve complex problems.

Key words: project-based learning, higher education, challenges, features, technologies, students.

УДК 372.032

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.14>

Котелянець Ю. С, Зубалій А. О.

ТЕАТРАЛІЗОВАНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті вилучено поняття «творчість», а також обґрунтовано доцільність її розвитку у дітей дошкільного віку. Виділено основні етапи творчого процесу дитини дошкільного віку. Встановлено, що в працях психологів та педагогів театралізовану діяльність досліджено значною мірою в контексті виявлення можливостей розвитку творчих здібностей дошкільників. Визначено, що театралізована діяльність уможливує розвиток здібностей дітей, формує їх творчу уяву, розвиває мовленнєву навичку комунікації. Вплив театралізованої діяльності на психічний розвиток дитини дошкільного віку ґрунтується на засвоєнні нею життєвого досвіду народу. У театралізованій грі дошкільник має не тільки взяти на себе роль певного персонажа, але й знайти й передати його характер. Це можна зробити правильно підібравши та використавши як вербальні так і невербальні засоби виразності.

З'ясовано, що театралізовані ігри можна поділити на дві основні групи: режисерські ігри та ігри-драматизації. Висвітлено, що гра-драматизація вчить дітей виражати почуття, сприяє розвитку їх пам'яті, мовлення. Дошкільники вчать виявляти самостійність, творчість в доборі зображувальних та виражальних засобів для створення образів. Встановлено, що режисерські ігри сприяють розвитку творчості дитини, оскільки в процесі таких ігор дитині не треба враховувати позицію інших, не треба під них підлаштовуватись. Дитина сама придумує свої правила, сама їх виконує й при цьому вона залишається сама собою.

Досліджено, що дитина у дошкільному віці може створювати творчий образ, який відрізняється варіативністю, оригінальністю, гнучкістю та рухливістю. Беручи участь у театралізованій грі дошкільники знайомляться з навколишнім світом. У процесі театралізованої гри помітно збагачується й активізується словник дошкільників, розширюються інтонаційні можливості, поліпшується діалогічна мова та її граматичний лад. Театралізована діяльність виступає джерелом розвитку почуттів, глибоких переживань дошкільників. Залучення дітей до театралізованої гри розкриває перед ними значення людських духовних цінностей, розвиває емоційну сферу, оскільки примушує співчувати або засуджувати вчинки чи поведінку героїв.

Ключові слова: діти дошкільного віку, театралізована гра, режисерські ігри, ігри-драматизації, творчість, уява, драматизація.

У багатьох державних документах, таких як закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», Національною стратегією розвитку освіти в Україні до 2021 року, Конвенцією про права дитини окреслено завдання щодо забезпечення розвитку творчого потенціалу дітей дошкільного віку. Розвиток державності, громадянського та правового суспільства буде поступальним за умови активної діяльності в усіх сферах життєдіяльності, яка сформована під час навчання та виховання творчої особистості та реалізацією нею власного творчого потенціалу.

Театралізовані ігри, які містять в собі як творче так інтелектуальне навантаження, виступають одним з найбільш продуктивних напрямків роботи з розвитку мовленнєвої активності дітей дошкільного віку. Розвиток мовлення та спілкування дошкільника є одним із найважливіших його надбань, який тісно пов'язаний з розвитком свідомості, пізнанням навколишнього світу та загальним розвитком особистості.

Оскільки провідною діяльністю дошкільників є ігрова діяльність, то саме різні форми гри є дієвим засобом як формування особистісних якостей дітей, так і їх творчих здібностей. Так, різнобічний вплив театралізованих ігор на особистість дітей уможливує використання їх ненав'язливого педагогічного потенціалу. Театралізована діяльність має розвивальні можливості, оскільки допомагає формувати емоційну сферу дітей дошкільного віку, так як вони переживають внутрішнє оновлення, а сценічні дії сприймають як своє життя, можуть безпосередньо проявляти емоції, а також задовольняти різнобічні творчі інтереси. Багатогранність та різноманітні форми театралізованої діяльності виступають домінантою в освітньо-виховному процесі закладу дошкільної освіти та стимулюють розвиток творчої особистості дитини.

Методологічну сторону проблеми розвитку творчих здібностей дітей різного характеру висвітлено у наукових працях багатьох науковців: Е. Торренса, Дж. Гілфорда, О. Антонової, Ф. Баррона, Н. Шумакової Дж. Керрола, Дж. Рензулі, Е. Фромма, Д. Богоявленської, В. Камишина, О. Матюшкіна, О. Музики, Р. Семенової, О. Цибулі, О. Щепланової, М. Холодної. Науковці Р. Стернберг, І. Біла та Е. Фромм встановили чинники та умови розвитку творчих здібностей. Д. Векслер, Н. Краснощоківа, П. Джонсон, Дж. Равен, Г. Лаврентьєва, Е. Торренс, Л. Чорна розробили способи виявлення та розвитку творчих здібностей.

Г. Фридрих, Н. Корф, Я. Коменський, Л. Чепіга, В. Шахрай, К. Ушинський звертали увагу на роль театрального мистецтва в творчому розвитку дітей.

Творчість у спеціальній науковій літературі найчастіше визначається як діяльність, результатом якої є створення людиною якісно нових духовних та матеріальних цінностей, або як створення особистістю нової реальності, яка може задовольнити різні потреби як окремої особистості, так і суспільства в цілому. Творчість є багаторівневим процесом. Її перший, високий рівень полягає у здійсненні революції в певній галузі, у кардинальній зміні розуміння системи знань, а також особливості їх застосування. Другий, більш низький рівень може виявлятися в подальшому розвитку відомого, розширенні його сфери використання [2, с. 5].

Здатність особистості до творчості проявляється вже в дошкільному віці. Розвиток творчості може відбуватися в умовах здійснення тієї або ж іншої діяльності, в процесі оволодіння суспільно виробленими засобами. На думку Л. Виготського, творчість в повсякденному житті є необхідною умовою існування. На його думку, все, що виходить за межі рутини, завдячує своїм виникненням творчій діяльності. Науковець зазначав, якщо так розуміти творчість, то неважко помітити, що творчі процеси в усій своїй повноті починають проявлятися вже в ранньому дитинстві.

Творчість дитини дошкільного віку слід розуміти як створення нею суб'єктивно нового (значущого для самої дитини) продукту – гри, малюнка, конструкції, оповідання, створення навіть не значних, невідомих раніше деталей, що характеризують створюваний образ по-новому: різних варіантів певних зображень, рухів, ситуацій, характеристик героїв та їх дій; використання дитиною засвоєних раніше способів зображення або ж засобів виразності у новій ситуації; прояв ініціативи в будь-якій діяльності. Дитяча творчість – це також процес створення образів з казки, оповідання, гри, драматизації, у процесі малювання чи конструювання, пошук у процесі діяльності різноманітних шляхів розв'язання завдань. На думку вчених, основними етапами творчого процесу дитини дошкільного віку є: виникнення проблеми (виникнення у дитини відчуття неясності чогось); поява низки запитань, уточнень; виділення елементів, які є значущими для успішного розв'язування проблеми; розуміння проблеми; формування гіпотези; здійснення пошуку та знаходження шляхів розв'язання проблеми [1].

Гра для дітей є не просто згадкою про пережите, але й творчою переробкою пережитих ними вражень, поєднання їх та розбудова з них нової дійсності, яка відповідає бажанням та запитам самих дітей. На думку В. Давидова, творчість виступає постійним супутником розвитку дитини [4]. Від того, що буде закладатися в період дошкільного дитинства, значною мірою залежить, чи керуватиметься особистість, сприймаючи та оцінюючи події, явища зовнішнього світу заданими їх стереотипами та шаблонами, чи буде здатна виробляти свої власні засоби постановки та розв'язування проблем, які виникають.

Видатні педагоги минулого, такі як М. Демков, К. Ушинський, А. Макаренко та В. Сухомлинський, досліджували гру як метод навчання та виховання дітей різних вікових категорій. В своїх наукових розвідках вони висвітлили виняткову цінність гри для дітей та необхідність її цілоспрямованого використання. Науковці С. Ладивір, Н. Луцан, О. Овчарук, Т. Постоян та Ю. Руденко, розкриваючи вплив ігор на розвиток особистості дошкільника, підкреслюють, що завдяки іграм діти знайомляться з поведінкою та особливостями взаємовідносин дорослих, які стають для них зразком їх власної поведінки.

В працях психологів та педагогів театралізовану діяльність досліджено значною мірою в контексті виявлення можливостей розвитку творчих здібностей дошкільників. Це обумовлено спорідненістю цього виду діяльності з театром – синтетичним видом мистецтва, який в собі поєднує рухи танцю, слово, звуки музики та пісні, образ, образотворчу діяльність. На думку В. Сухомлинського, «духовне життя дитини стає більш повноцінне лише тоді, коли вона живе в світі музики, гри, казки, фантазії та творчості. Без цього дитина – це засушена квітка» [8, с.67–68]. Специфікою театрального мистецтва є одночасне поєднання процесу пізнання, співпереживання, емоційності, комунікативної діяльності, живої дії художнього образу на людину. Театр є одним з найбільш доступніших та зрозумілих дітям видів мистецтва [6, с. 14].

У ЗДО театральна-ігрова діяльність уможливує розвиток здібностей дітей, формує їх творчу уяву, розвиває мовленнєву навичку комунікації. Вплив театральної діяльності на психічний розвиток дитини

дошкільного віку ґрунтується на засвоєнні нею життєвого досвіду народу. У Базовому компоненті дошкільної освіти виокремлюється освітній напрям «Мовлення дитини», «який передбачає формування в дітей дошкільного віку різних видів мовленнєвої і комунікативної компетенції, які в сукупності спрямовані на формування мовленнєвої особистості дитини» [1]. Саме тому, одним із головних завдань сучасного ЗДО, є пошук ефективних методів та прийомів освітньої діяльності, результатом яких є розвиток мовлення дітей дошкільного віку.

С. Русова в своїх дослідженнях зазначала, що для дітей характерна природність «драматичного інстинкту»: «діти щиро й охоче залучаються до театральної діяльності, яка стимулюється ігровими, літературними та особистісними мотивами. У дошкільників виникає потреба у грі, яка виникає в результаті впливу літературного твору, а також потреба у спілкуванні, самовираженні, пізнанні себе через відтворення різноманітних образів. Дитина у відвертому, щиросердному ставленні до художнього образу, втіленні його в різних формах театральної діяльності виявляє рівень художньо-естетичного сприймання, власну мовленнєву компетенцію, знання, вміння, навички, які були здобуті раніше в процесі спеціально організованого навчання» [7, с. 46].

Н. Гавриш у своїх наукових розвідках визначає професійні та особистісні якості вихователів, які можуть забезпечити успішність творчого навчання дошкільників: схильність до творчої діяльності; уміння педагога швидко та гнучко перебудувати намічений план роботи в залежності від можливостей дітей та відповідно до варіантів рішень, які пропонуються, запитань, проблем, ідей, які виникають у будь-якій творчій діяльності; уміння орієнтуватися на індивідуальні специфіки кожного дошкільника, забезпечення оптимальних умов розвитку усім дітям, різних за рівнем розвитку інтелектуальних і творчих здібностей, інтересів, нахилів та знань. В орієнтуванні на потреби кожного, вихователь має враховувати поставлені завдання, додержуватися напрямку, який обрає для всієї групи дітей. Так само є важливим дотримання у стосунках з дошкільниками тактики співробітництва, партнерства, підтримання їх інтересів, стимуляція їх до творчої діяльності; особистісна готовність до творчості, яка виявляється психологічних рисах, таких як: прийняття нового, психологічна зрілість, реалізація в житті, емоційна стабільність та усталеність; наявність у вихователя спеціальних здібностей або ж навиків творчої діяльності, які дають змогу зацікавити дошкільників процесом виконання роботи; високий рівень професійної підготовки, який передбачає знання педагогом програми навчання та виховання, високий рівень культури мовлення, володіння технологіями навчання та розвитку мовлення, добре розвинена творча уява [9, с. 83].

Театралізована діяльність – це художня діяльність, яка пов'язана зі сприйманням творів театального мистецтва та відтворенням в ігровій формі набутих вражень, уявлень та почуттів; є одним із найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток особистості дошкільника [1]. Діти у театральних іграх можуть розкрити та реалізувати свої художньо-творчі здібності, усвідомити власне «я», самовирозитися. За допомогою театралізованої діяльності відбувається процес естетичного виховання дошкільників, навчаючи їх розуміти, бачити та чути красу слова та дій, сприяє розвитку таких психічних процесів, як: пам'ять, мислення, відчуття, уява, сприйняття, мовлення тощо. Діти під час театралізованих ігор здобувають ораторський досвід, розвивають свої творчі здібності. Так як гра є провідною діяльністю дітей дошкільного віку, то діти з задоволенням та цікавістю беруть участь як у підготовці так у проведенні театралізованих дійств. Вже у віці 5–6 років, діти добре розуміють зміст вистави, здатні співпереживати та аналізувати поведінку героїв. Діти старшого дошкільного віку можуть активно допомагати створювати сценічні образи та декорації, оскільки вони відповідальні, спостережливі та творчі. Діти старшого дошкільного віку можуть читати напам'ять невеликі вірші, зазвичай багато фантазують, проте вже досить легко здатні відрізнити реальні образи від казкових.

Дослідники Л.Артемова, А.Богущ, І.Барановська, Н.Гавриш, О.Трифорова вважають, що специфічним засобом формування творчої особистості дитини є театралізовані ігри. Гра тісно пов'язана з формуванням творчих здібностей дошкільників. Існує навіть думка, що якщо гра не творча, то грою вона не вважається взагалі. В театралізованих іграх дошкільники знайомляться з навколишнім середовищем через образи, звуки, кольори. В театралізованих іграх завжди є багато переживань та гарячих почуттів. У таких іграх яскраво проявляється та розвивається дитяча творчість, яка спирається на досвід та знання дитини, вносить в них свою фантазію, вигадку, тлумачення відтворюючи їх в нових, самостійно створених нею образах. Діти не просто копіюють образи, а передають власне ставлення в них. Вчені вбачають цінність дитячої ігрової творчості у тому, що у процесі гри дитина відкриває для себе щось нове, а для вихователів та батьків – нове у собі [1].

Л. Макаренко дає характеристику театралізованої діяльності як імпрровізаційної, що «виступає як індивідуальний, активний, творчий процес та об'єднує різні за характером творчі принципи – продуктивний (створення нових сюжетів чи то інтерпретація готових), виконавчий (програвання певного сюжету) та оформлювальний (підготовка костюмів, декорацій тощо); а також вміння дошкільника сприймати специфічне сценічне мистецтво» [5].

На думку Л. Фурміна, в процесі театралізованої гри дошкільник має не тільки взяти на себе роль певного персонажа, але й знайти й передати його характер. Це можна зробити правильно підібравши та використавши як вербальні так і невербальні засоби виразності. Використання засобів виразності вимагає ретельної підготовки від дитини дошкільного віку. Дитина має навчитися знаходити відповідний емоційний стан персонажа. Основою театралізованих ігор виступає конкретна образність. Гра-драматизація за змістом

оповідання чи то казки, яка добре знайома дошкільникам, виступає особливим видом ігрової діяльності дітей, основними рисами якої є наявність задуму, спільних рольових та реальних подій, самостійність та самоорганізація дошкільників.

Види театралізованих ігор досліджували Г. Генів, Н. Водолага, Н. Карпинська, Н. Гавриш, А. Богуш, Т. Смовж, Н. Карпинська, О. Ворожейкіна, О. Дроб'язко, Л. Ратушна, О. Липина, В. Резванова та ін. Доцільно всі театралізовані ігри поділити на дві основні групи: режисерські ігри та ігри-драматизації.

Гра-драматизація полягає в зображенні, розігруванні в особах літературних творів зі збереженням послідовності епізодів. Сюжет гри, послідовність подій, ролі, мова та вчинки героїв визначаються текстом літературного твору. Дошкільникам слід запам'ятати текст, усвідомити перебіг описаних подій, образи героїв казки чи то оповідання та зобразити їх так, як вони у творі. Гра-драматизація вчить дітей виражати почуття, сприяє розвитку їх пам'яті, мовлення. Дошкільники вчаться виявляти самостійність, творчість в доборі зображувальних та виражальних засобів для створення образів.

Ігри-драматизації за способами зображення поділяються на:

- драматизація з пальчиками;
- драматизація як гра самої дитини;
- імпровізація (за даною чи то обраною темою дошкільник створює образ за допомогою міміки, висловів, пантоміми) [4].

Ігри з пальчиками та ігри з ляльками бі-ба-бо є серед ігор драматизацій найбільш поширеними. Особливістю цих ігор є те, що дошкільник сам бере активну участь у виконанні ролі, використовуючи засоби виразності такі як: міміку, інтонацію, пантоміму [1].

Драматизація ближче, ніж будь-який інший вид творчості, безпосередньо пов'язана з грою, і тому найбільш синкретична, тобто містить в собі елементи різних видів творчості. У цьому й полягає цінність дитячої театральної вистави, яка дає матеріал для різноманітних видів творчості дітей дошкільного віку. Дошкільники самі вигадують, імпровізують ролі, інсценують будь-який літературний матеріал. Саме так діти можуть проявляти словесну творчість. Виготовлення декорацій, бутафорії, костюмів дає підставу для образотворчої та технічної творчості дошкільників. Сама гра завершує підготовчу роботу та створює можливість для її повного прояву.

Гра-драматизація дозволяє розв'язувати багато завдань програми закладу дошкільної освіти: ознайомлення з суспільними явищами, формування елементарних математичних знань, фізичної досконалості тощо. Різноманітність тематики, зображувальних засобів, емоційності ігор дає можливість використовувати їх для всебічного розвитку особистості дитини дошкільного віку (Р. Жуковська, Л. Артемова). Для гри-драматизації характерне образне, яскраве зображення соціальної дійсності, явищ природи, знайомить дошкільників із навколишнім світом. При підготовці до гри, уміло поставлені запитання вихователя, змушують дітей думати, здійснювати аналіз досить складних ситуацій, робити певні висновки та узагальнення. Все це сприяє вдосконаленню розумового розвитку та мовлення дітей. Працюючи над виразністю реплік персонажів, власних висловлювань активізується словник дошкільників, вдосконалюється їх звукова сторона мовлення [3].

До режисерських ігор відносять стендові та настільні (які в свою чергу поділяються на театр іграшок та картинок). Щодо театру іграшок, то виділяють: настільний театр іграшок із різноманітних коробок чи оригамі; покидькового або ж природного матеріалу тощо; настільний театр масок; театр на воді; театр народної іграшки; театр на коліщатах. Театр іграшок уможливує театралізацію сюжетів різноманітних літературних творів. Важливо, щоб іграшки у цьому виді театру співвідносилися за розмірами (наприклад, щоб кішка не була більшою за дівчинку). Педагог не має тримати руки на столі без іграшки. Вихователь має обов'язково постійно оживляти іграшку, рухаючи нею [4].

До режисерських ігор також відносять настільний театр картин, стенд-книга, тіньовий театр, театр на фланелеграфі. Особливістю цієї групи ігор є те, що сам дошкільник не є дійовою особою, а тільки створює сцени, веде роль іграшкового персоналу, зображує його за допомогою інтонації. Пантоміма дитини при цьому обмежена, оскільки дошкільник діє нерухомою або малорухомою фігурою, іграшкою [5]. Режисерські ігри сприяють розвитку творчості дитини. В процесі таких ігор дитині не треба враховувати позицію інших, не треба під них підлаштовуватися. Дитина сама придумує свої правила, сама їх виконує й при цьому вона залишається сама собою.

А. Леонтєва, Н. Ветлугіна, Л. Фурміна стверджують, що театралізовані ігри являють собою вид діяльності, який пов'язаний з літературою та художньою творчістю. Під час театралізованих ігор відбувається перенесення акценту з процесу гри на її результат. Такий різновид художньої діяльності складається з трьох етапів: сприйняття, виконання та творчості [4].

Дитина у дошкільному віці може створювати творчий образ, який відрізняється варіативністю, оригінальністю, гнучкістю та рухливістю. Беручи участь у театралізованій грі дошкільники знайомляться з навколишнім світом. З розумовим розвитком тісно пов'язане вдосконалення мови. У процесі театралізованої гри непомітно збагачується й активізується словник дошкільників, розширюються інтонаційні можливості. Поліпшується діалогічна мова та її граматичний лад. Театралізована діяльність виступає джерелом розвитку почуттів, глибоких переживань дошкільників. Залучення дітей до театралізованої гри розкриває перед ними значення людських духовних цінностей, розвиває емоційну сферу, оскільки примушують співчувати або

засуджувати вчинки чи поведінку героїв. Театралізовані ігри формують досвід соціальних навичок поведінки завдяки тому, що кожен літературний твір або казка для дітей завжди мають моральну спрямованість. Улюблені герої дошкільників стають для них зразками для наслідування. Здатність дітей до ідентифікації з улюбленим героєм має позитивний вплив на формування моральних та духовних якостей особистості.

Висновки. Використання театральних ігор в закладі дошкільної освіти уможливує розкриття творчого потенціалу дітей, виховання творчої особистості. Дошкільники вчаться помічати у навколишньому світі цікаві ідеї, втілювати їх, створювати свій художній образ персонажу. Системний підхід до організації театралізованої діяльності дає змогу дітям дошкільного віку ставати впевненими у собі та можуть творчо використовувати здобуті знання та вміння в інших видах діяльності.

Використана література:

1. Акулова О. Театралізовані ігри. *Дошкільне виховання*. 2005. № 4.
2. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс. 2014.
3. Богущ А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників : мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Київ : Слово. 2008. 256 с.
4. Водолага Н. В. Навчання розповідання дітей старшого дошкільного віку в театралізованій діяльності : дис. канд. пед. Наук : 13.00.02. Одеса, 2001. 218 с.
5. Макаренко Л. Все про театр і дитячу театралізовану діяльність. Київ : Шкільний світ. 2008. 128 с.
6. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» / Р. М. Борщ, Д. В. Самойлик. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 72 с.
7. Русова С. Ф. Дошкільне виховання. Катеринослав. 1918. 162 с.
8. Сухомлинський В. О. «Серце віддаю дітям». Київ : Вид-во «Радянська школа». 1972. 243 с.
9. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти томах .Т. 3, Київ : Радянська школа. 1976. 184 с.

References:

1. Akulova O. (2005) Teatralizovani hry. [Theatrical games]. Doshkilne vykhovannia. № 4 [in Ukrainian].
2. Bila I. M. (2014) Psykholohiia dytiachoi tvorchosti. [Psychology of children's creativity]. Kyiv : Phoenix [in Ukrainian].
3. Bogush A. M. (2008) Movlennievo-ihrova diialnist doshkilnykiv: movlennievi hry, sytuatsii, vpravy. [Speech and game activity of preschoolers: speech games, situations, exercises]. Kyiv : Slovo [in Ukrainian].
4. Vodolaga, N. V. (2001) Navchannia rozpovidannia ditei starshoho doshkilnoho viku v teatralizovani diialnosti. [Teaching children of older preschool age of storytelling during theatrical activities] : diss. Ph.D. ped. Sciences : 13.00.02. Odesa. 218 s. [in Ukrainian].
5. Makarenko L. (2008) Vse pro teatr i dytiachu teatralizovanu diialnist. [Everything about theater and children's theatrical activities]. Kyiv : Shkilnij svit. 128 s. [in Ukrainian].
6. Borshch R. M., Samoylik D. V. (2013) Prohrama khudozhno-estetychnoho rozvytku ditei rannoho ta doshkilnoho viku «Radist tvorchosti». [The program of artistic and aesthetic development of children of early and preschool age «Joy of creativity»]. Ternopil: Mandrivets. 72 s. [in Ukrainian].
7. Rusova S. F. (1918) Doshkilne vykhovannia. [Preschool education] Katerynoslav. 162 s. [in Ukrainian].
8. Sukhomlynsky V. O. (1972) Sertse viddaiu ditiam. [I give my heart to children]. Kyiv : Vyd-vo «Radianska shkola». 243 s. [in Ukrainian].
9. Sukhomlynskyi, V. O. (1976) Vybrani tvory v 5-ty tomakh. [Selected works in 5 volumes] T 3. Kyiv : Radyanska shkola. 184 s. [in Ukrainian].

Yu. Kotelianets, A. Zubalii. Theatrical games as a means preschool children's development of creativity

The article explains the concept of «creativity» and also substantiates the feasibility of its development in preschool children. The main stages of the creative process of a preschool child are highlighted. It was established that in the works of psychologists and pedagogues theatrical activity was studied to a large extent in the context of identifying opportunities for the development of preschoolers' creative abilities. It was determined that theater and game activity enables the development of children's abilities, forms their creative imagination, and develops speech and communicative skills. The influence of theatrical activity on the mental development of a preschool child is based on its assimilation of the nation's life experience. During theatrical game, a preschooler should not only assume the role of a certain character, but also find and convey his character. This can be done by correctly choosing and using both verbal and non-verbal means of expression.

It has been found that dramatized games can be divided into two main groups: directed games and dramatized games. It is highlighted that the play-dramatization teaches children to express their feelings, contributes to the development of their memory and speech. Preschoolers learn to show independence, creativity during the process of selection of visual and expressive means in order to create images. It has been established that director's games contribute to the development of a child's creativity, because in the process of such games, the child does not need to take into account the position of others, he does not need to adapt to them. The child comes up with his own rules, fulfills them, and at the same time he remains himself.

It has been studied that a child at preschool age can make a creative image that is characterized by variability, originality, flexibility and mobility. Taking part in a theatrical game, preschoolers learn the world around them. During theatrical play, the vocabulary of preschoolers is imperceptibly enriched and activated, intonation possibilities are expanded, dialogic language and its grammatical system are improved. Theatrical activity acts as a source of development of preschoolers' feelings and deep experiences. Involving children in a theatrical play reveals to them the meaning of human spiritual values, develops the emotional sphere, as it forces them to sympathize or condemn the actions or characters' behavior.

Key words: preschool children, theatrical play, director's games, dramatization games, creativity, imagination, dramatization.